

Oliko Mehvo Kondratjev venäläinen?

Aina kun olen tarkistanut perimätietojen perusteella muistiinpanuja sukutietoja, olen tullut siihen johtopäätökseen, että usein jo kolmannessa tai neljännessä polvessa ne ovat virheellisiä. Näin asianlaita ainakin on monen vienankarjalaisen jälkeläisen kohdalla ehkä sen takia, että kun rahvas vielä 1800–1900-luvulla oli lukutaidotonta ja siksi perimätiedot sisältävät vain sen, mitä kansan muisti kertoi polvesta toiseen.

Punalippu-lehdessä n:o 2/1984 julkaistiin Huoti Kondratjevin muistelukset "Piesunkin poika kertoo". Kysymyksessä on mielenkiintoinen kertomus Piesunkin, Riinujärven ja osaksi Pirttilahden kylistä ja niiden asukkaista. Myöhemmin, vuonna 1993 Uhtualla ilmestynyt Vienan Viesti -lehti julkaisi tämän Huoti Kondratjevin kirjoituksen uusintana.

Huotin perimätietotojen mukaan suvun alullepanija oli 1820-luvulla Vuokkiniemen kylään ilmestynyt sotapalveluksesta karannut mies Mefodij eli Mehvo Kondratjev, kansallisuudeltaan venäläinen ja syntynyt eräästä Vienanmeren rannikkokylästä. Paikallinen pappi suostui suojelemaan tätä bieglöitä eli sotilaskarkuria sekä auttamaan sopeutumisessa paikalliseen elämään. Mehvosta papille oli tullut keskustelukumppani, koska kylässä kerrottiin tuohon aikaan olleen vain kaksi venäjän kielistä taitavaa miestä. Mehvon näet oli pakko oppia paikallista karjalan murretta, sillä muuten hän ei olisi selviytynyt asioissaan ja kanssakäymisessä paikallisen kantaväestön kanssa, ei edes vaimonsa kanssa, joka oli syntynyt Vuokkiniemestä. Näin kertoo Huoti muistelmissaan.

Myöhemmin, kun kiinnostuin sukututkimuksesta ja aloin Pentti Keynään kanssa selvittää yhteisiä sukujuuriamme, sain Pentiltä tietoja, joissa oli mainintoja Pentin isän Wasilin Keynään isänpuoleisesta suvusta. - Pentin lähettämä selvitys alkaa näin:

Mihhei (ja Petri) Kondratjeff.

Mihheilä oli kolme poikaa, Huotari (Feodor), Jeremij ja Mehvo.

Sitten näissä sukutiedoissa kerrotaan Huotarista ja Jeremeistä ja heidän jälkeläisistään, mutta ei mainita sanaakaan Mehvosta ja hänen jälkeläisistään.

Vuokkiniemen seurakunnan kirkonkirjoista olen löytänyt Mehvosta aika paljon tietoja, joista tässä muutamia esimerkiksi:

2.7.1827 Mefodi Mihejevin perheessä syntyi tytär Anna, kesäkuussa 1831 kuoli Irina, 26-vuotias, Mefodi Mihejevin vaimo.

12.7.1831 vihittiin Mefodi Mihejev, 38-vuotias, 2-n kerta avioliittoon ja Natalia, 24-vuotias, kylän talollisen Leontei Vasarajevin tytär, 1-n avioliittoon. 22.8.1849 vihittiin Grigori Mihailov, 28-vuotias, ja talollisen Mefodi Kondratjevin tytär, neiti Anna. Yksi morsiamen takaajista oli hänen veljensä Pavel Kondratjev.

Nyt yritän vastata seuraaviin kysymyksiin: 1) Onko Mefodi Mihejev ja Mefodi Kondratjev yksi ja sama henkilö? 2) Oliko Mehvo Kondratjev venäläinen? 3) Olivatko Mefodi (Mehvo), Huotari ja Jeremei veljeksiä?

Kirkonkirjoissa mainitut nimet Mefodi Mihejev ja Mefodi Kondratjev voivat senaikaissa venäjän kielessä tarkoittaa, että Mefodi oli Mihein poika tai että Mihejev oli Mefodin sukunimi ja myös sitä, että Mefodi oli Kondratan poika tai että Kondratjev oli hänen sukunimensä. Nykyisessä venäjän kielessä sukunimi ja isännimi erottuvat toisistaan siten, että isännimen päätteeksi on lisätty miehille -its ja naisille -na. Esitän tämän esimerkeillä: Miehen täysi nimi eli etunimet ja sukunimi Ivan Ivanovitš Ivanov ja naisen etunimet ja sukunimi Irina Ivanovna Ivanova.

Jos nyt tarkemmin tutkimme yllämainittuja tietoja, niin voimme todistaa sen, että Mefodin - joka on mainittu 22.8.1849, kun vihittiin Grigori Mihailov ja neiti Anna, Mefodin tytär - sukunimi oli Kondratjev ja takaajana olleen Annan veljen etunimet ja sukunimi ovat Pavel Medofjevitš Kondratjev. Mikä on tämän Mefodi Kondratjevin isännimi? Sukujuuriani etsiessäni olen huomannut, että kirkonkirjoissa ainakin noin 1840-50 vuosiin saakka samasta ihmisestä on voitu mainita etunimen jälkeen vain joko isän nimi tai sukunimi. Näin ollen ei ole ihme, että sama Anni, mentyään miehelle 1849, oli Mefodi Kondratjevin tytär ja syntyesään 2.2.1827 Mefodi Mihejevin tytär. Tämä viimeinen seik-

ka todistaa, että Mehvo oli Mihein poika eli hänen etunimensä ja sukunimensä ovat Mefodi Mihejevitš Kondratjev.

Siis tässä tapauksessa selvisi, että mainitut Vuokkiniemen kirkonkirjoissa vuosina 1820-1850 ja ehkä myöhemminkin nimet Mefodi Mihejev ja Mefodi Kondratjev kuuluvat samalle miehelle.

Mistä syystä polvesta polveen oli kerrottu, että Mehvo oli venäläinen? Petroskoin arkistosta löytämiä tietojen mukaan tämä suku asui Vuokkiniemessä jo 1670-90-luvulla eli siis neljä polvea Mehvoa aikaisemmin. Tiedän, että Kondrati, josta nimestä tämä sukuhaara sai myöhemmin nimensä, oli syntynyt 1747. Hänellä oli vaimonsa Marian Nikitän tytär (Venehjärvestä) kanssa kaksi lasta, Mihei synt. 1767 ja Marfa synt. 1771. Vuonna 1772 Kondrati, tuolloin 25-vuotias, kutsuttiin sotapalvelukseen. Tähän hänen jälkensä häviävät. Miheilä, Kondratin pojalla oli ainakin kolme poikaa; Mefodi synt. noin 1793, Jeremei synt. noin 1803 ja Fedor synt. noin 1805 sekä tytär Fedosja synt. noin 1796. Näin ollen Mefodi, Jeremei ja Fedor ovat veljeksiä. Kansallisuudeltaan Mefodi, niin kuin näemme, oli karjalainen.

Mistä on voinut johtua väite, että Mefodi eli Mehvo olisi ollut venäläinen? Varjoja tietoja tästä ei kai koskaan löydy. Asian ymmärtää vähän paremmin, jos kuvittelee senaikaista elämää, josta Petri Lesonen ollessaan Vienan Karjalassa 1908 runonlaulajien elämäkertoja kokoamassa kirjoitti näin: "Suurina halluvuosina melkein koko Vienan Karjala oli kerjuulla Sungun seuduilla ja Vienanmeren rannikolla. Moni teki työtä leipänsä edestä. ruuvis-taan, joten työmiehen palkat eivät voineet suuria olla".

Voi olla, että Mehvo nuorena poikana jonakin nälkävuotena joutui yksinään tai vanhempiensa kanssa etsimään ruokaa rannikkokylästä ja jätin sinne elättämään itseään ensi juoksupaikana ja sitten esimerkiksi kalastajana jollakin rikkaalla isännällä. Jos näin oli käynyt, niin ei ihme, että poika unohti oman äidinkielensäkin, kun joutui jo melkein lapsena moneksi kymmeneksi vuodeksi omasta karjalaisperheestään venäläiseen ympäristöön, kasvoi siellä aikuiseksi ja

otettiin sotapalvelukseen. Ja kun loppujen lopuksi Mehvo 1820-luvun lopulla ilmestyi sotilaskarkurina Vuokkiniemeen ja puhui vain venäjää, niin jälkeläisille jäi muistikuva, että hän oli venäläinen. Kun Mehvo oli karkuri ja ystävällisissä suhteissa kylän papin kanssa, saattoi olla hänen omalta kannaltaan parempi olla tunnustamatta itseään karjalaiseksi ja Vuokkiniemen entiseksi eläjäksi. Ehkä siis näin Mehvosta on tullut venäläinen.

□ □

Muutama sana Huoti Kondratjevista eli Trullin Huotista (13.5.1913-11.4.1999). Hän oli syntynyt Piesunkissa Mehvon Riijon Iivanan perheessä. Hän oli yhdeksäs neljästätoista Trullin Iivanan ja Kurtta Kirilän Katin lapsista. Koko pitkän elämäntyönsä hän toimi metsäteollisuuden alalla Kalevalan piirissä. Näin Huoti kirjoitti: "Työurani yhteenveto on yksinkertainen - miltei viisikymmentä vuotta tukkijätkänä". Jatkosodan aikana hän aloitti Urho Antikaisen johtamassa partisaaniosastossa ja päätti konekiväärijoukkueen johtajana Itävallassa. Armeijareissultaan hän palasi kotikonnuilleen heinäkuussa 1946. Huoti oli isäni Trohkima Toivosen hyvä ystävä. Sodan jälkeen he rakensivat yhteisen omakotitalon silloiseen Uhtuun, mutteivät siinä kauan asuneet. Isäni muutti 1950 perheineen Kemin piiriin ja Huoti vaimonsa kera siirtyi ensin Kepalle ja sieltä Sonkaan metsätyömaille. Vuonna 1959 hän sai tehtäväkseen perustaa Jyskyjärvelle metsäteollisuuspiiri; hänestä tuli sen ensimmäinen johtaja.

Huoti vaimo oli Vuokkiniemen Skottilan Simanan tytär Tarja. Lapsia heillä ei ollut. Viimeiset vuotensa he viettivät vanhainkodissa Kalevalassa. Elämäntaival päättyi molemmilla samana vuonna eli 1999. Ensin kuoli helmikuussa Tarja ja kahta kuukautta myöhemmin tuonilmaisiiin siirtyi myös Huoti, viimeinen elossa olleista Trullin Iivanan ja Kurtta Kirilän Katin lapsista. Tarja ja Huoti Kondratjev on haudattu Kalevalan kalmismaalle.

RUDOLF TOIVONEN
Petroskoi